

на П. Хитовата книга" той пише: "Внесени са поправки въз основа на собственоръчни бележки от П. Хитов в неговия наръчен екземпляр." ⁴³ Общият брой на направените справки или поправки надхвърля цифрата 20. Преобладаващата им част са селищни имена, лични и на местности. Засега е неизвестно дали този екземпляр не е запазен в някоя културно-просветна институция - архив или библиотека, или е останал в наследниците на П.Хитов в София.

Историзъм. Панайот Хитов е притежавал и действено чувство за историзъм. На тази негова страна обръщат внимание мнозина автори, занимаващи се с различни страни от неговата дейност, особено с първата му книга. Това са изследователите Димитър Страшимиров, Стефан Младенов, Александър Бурмов, Светла Гюрова, Николай Хайтов и др.

Научил се да пише в зрялата си възраст /Петър Берковски изрично посочва, че П.Хитов е "самоук"/, той, подобно на Г.С.Раковски, Васил Левски и др., ревниво пази изпратената до него кореспонденция. Това той е правил, водим от дълбокото си вътрешно чувство и убеждение за правда, справедливост и отговорност пред съвременниците си. В бурния и кипящ политически живот той нееднократно е бил обвиняван в неправомерно използване на предоставените му средства както и за преминаването на ядрото от националреволюционери през 1867 г., така и през 1875 г. при подготовката на Старозагорското въстание. Запазената у него документация му помага да отговори на неправилно нанесените му обвинения и обиди, достигачи понякога и до открити заплахи за физическото му унищожаване.

Не бива да се забравя, че П.Хитов е един от малцината наши националреволюционери, които приживе получават общонационално признание и чрез публикуването на изпратените до него писма, както и подписаните от него протоколи. Предговорът към "Архив на Възраждането" гласи следното: "Предлаганият цикл от политически документи иде главно из частния архив на войводата Панайот Хитов. Сега този частен архив е вече собственост на Архива на Възраждането. Панайот Хитов е един от великите ветерани на българската свобода. Негови връстници нямаме вече; старото поколение бърза да си отива. Неустрашимият войвода, сега вече мастит старец, живущ в Русе, имал благородната мисъл да запази тъй богатата и всестранна своя лична кореспонденция с почти всички видни дейци от онова време - имал благородната мисъл да я запази за потомството. Ето така дългата верига от бляскави заслуги към своя народ, този великан на свободата увенчава сега още и с сияйната корона на служител на истината; след цял живот усилия за доброто на рода си, той ни носи накрай и най-светлата от всички патриотически грижи - грижата за история и правда. Тези редове ний му отправяме с най-радушно чувство, като дан на благодарност." ⁴⁴

Представената оценка за живота и делото на Панайот Хитов е направена от най-известния познавач на Българското възраждане - Димитър Т. Страшимиров. Каквото и друго да кажем, то ще бледнее пред нея.

Забележка: Целият ми професионален живот на специалист по история с